

Not: Evsel Katı Atık Ücretinin Tahsilatı ve Aktarımı Hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-E-14399437-622.02-11816116
Konu : (GÖRÜŞ) Evsel Katı Atık Ücretinin
Tahsilatı ve Aktarımı Hk.

07/03/2025

... BAKANLIĞINA
(... Başkanlığı)

İlgi : a) 20.11.2024 tarihli ve E-87893753-110[3660-36418]-91956 sayılı yazınız.
b) 06.01.2025 tarihli ve E-87893753-110[3660-36418]-1100 sayılı yazınız.

İlgi yazılarınızda özetle; ... Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından ... Defterdarlığına verilen ve anılan Defterdarlık tarafından Başkanlığınıza intikal ettirilen ve bir örneği ilişikte yer alan 24/9/2024 tarihli ve 297013 sayılı özelge talep formunda, anılan Genel Müdürlük tarafından ilçe belediyeleri adına su faturaları ile tahsilatı yapılarak emanete alınan tutarların ilgili ilçe belediyelerine aktarıldığı, benzer şekilde tahsil edilen katı atık bedellerinin de ilgili ilçe belediyelerine aktarıldığı, söz konusu aktarım işlemi esnasında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borç durumunu gösterir belge aranılıp aranılmayacağı hususunda görüş talebinde bulunduğu, bu çerçevede konunun 6183 sayılı Kanununun 22/A maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi amacıyla,

Söz konusu katı atık bedellerinin;

1- Bu kapsamda yapılan hizmetlerden yararlananlardan ne şekilde tahsil edildiği,

2- ... Büyükşehir Belediyesince veya Büyükşehir Belediyesine bağlı ayrı bir bütçesi ve kamu tüzel kişiliği bulunan ... Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne tahsil edilen katı atık bedellerinin ilgili İlçe Belediyesine aktarılmasının hangi düzenleme kapsamında ne şekilde yapıldığı

hususlarında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15 inci maddesinde "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

...

g) Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak.

...

Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir;...

..." hükmü,

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinde "Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

i) ...; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; ...

İlçe (...) belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

...

b) *Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak.*” hükmü,

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun “İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü” başlıklı 11 inci maddesinde “...

Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettiirmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve islah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.

...” hükmü,

Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin;

“Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde “(1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

a) *Abone: Su ve atıksu ve katı atık hizmetlerinden faydalanan ve/veya faydalanacak gerçek veya tüzel kişiyi,*

...

e) *Evsel katı atık idareleri: Büyükşehir belediyelerini, diğer belediyeleri ve belediye birliklerini,*

f) *Hizmet: Hanehalkları, kamu kurumları veya herhangi bir ekonomik faaliyet için;*

...

2) *Katı atık toplama, taşıma, aktarma, geri kazanım ve bertaraf hizmetlerini,*

...

i) *Kirleten öder ilkesi: Atıkların oluşturduğu veya oluşturması muhtemel çevresel kirlenme ve bozulmayı önlemek, sınırlandırmak, gidermek ve çevrenin iyileştirilmesini sağlamak için yapılan ve/veya yapılacak tüm yatırımların ve harcamaların kirletenler veya bozulmaya neden olanlar tarafından karşılanacağı ilkesini,*

i) *Sistem: Atıksu altyapı yönetimleri ve/veya evsel katı atık idarelerinin sorumluluk alanı içinde bulunan atıksu ve evsel katı atık hizmetlerinin sağlanması amacıyla kullanılması ve/veya faydalanılması gereken birbirinden bağımsız da olabilen 14 üncü ve 15 inci maddelerinde belirtilen süreçlerin herbiri veya birkaçını,*

j) *Tam maliyet esaslı tarife: Atıksu ve evsel katı atık ile ilgili verilen tüm hizmetler karşılığında ortaya çıkan toplam sistem maliyetinin bu hizmetlerden yararlananlara yansıtılmasına yönelik yöntemi ve bu yöntemle hesaplanmış ücretler listesini,*

k) *Tam maliyet muhasebesi: Atıksu ve evsel katı atık sistemlerinin devamı için gerekli tüm maliyetin belirlendiği, toplandığı ve raporlandığı hesaplama sistemini,*

l) *Toplam sistem maliyeti: Yatırımın finansal maliyetini, sistemin işletilmesi ve bakımını, sabit varlıkların amortismanını, yönetim ve izleme giderlerini, vergileri, kamulaştırmayı ve sistemin finansal sürdürülebilirliğini sağlayacak özkaynak getirisini de içeren toplam değeri,*

m) *Ücret: 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Mükerrer 44 üncü maddesi hükmü gereği çevre temizlik vergisi ile aynı Kanunun 87 nci maddesi uyarınca kanalizasyon harcamalarına katılma payı ve 2560 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca alınan kullanılmış suları uzaklaştırma bedelini de içerecek şekilde; atıksu ve evsel katı atık ile ilgili verilen tüm hizmetler karşılığında tam maliyet esaslı tarifeye göre belirlenen toplam sistem maliyetini karşılamak üzere evsel katı atık ve atıksu hizmetlerinden yararlananlar tarafından ödenmesi gereken parasal değeri,*

ifade eder.” hükmü,

“İlkeler” başlıklı 5 inci maddesinde; “(1) *Sürdürülebilir atıksu ve evsel katı atık hizmetlerinin yönetilmesi amacıyla tarifelerin belirlenmesinde;*

a) *Toplam sistem maliyetlerinin tarifelere yansıtılması,*

b) Tarifelerin kirleten öder ilkesine göre belirlenmesi,
c) Atıksu hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin, atıksu; evsel katı atık hizmetlerinden tahsil edilen ücretlerin de evsel katı atık ile ilgili hizmetler dışında kullanılmaması, esastır.” hükmü,

“Evsel katı atık idarelerinin görev ve yetkileri” başlıklı 8 inci maddesinde “(1) Evsel Katı Atık İdareleri;

- a) Evsel katı atık hizmetini vermek veya verdirmekle,
 - b) Evsel katı atık hizmetlerine ilişkin tarifeleri belirlemekle,
 - c) Evsel katı atık ücretini toplamakla,
- yükümlüdürler.” hükmü,

“Abonelerin ve atık üreticilerinin yükümlülükleri” başlıklı 9 uncu maddesinde; “(1) Aboneler ve atık üreticileri;

a) İlgili kurumlarca bu Yönetmelikteki esaslara uygun olarak belirlenen tarifelere göre faturalanan atıksu ve evsel katı atık ücretlerini ödemekle,

b) Atıksu altyapı yönetimleri ve evsel katı atık idareleri tarafından talep edildiği takdirde denetim amacıyla yapılan ölçümlerin masraflarını karşılamakla,

c) Sanayi tesisleri atıksu altyapı yönetimleri tarafından istenilen ön arıtma şartlarına uymakla,

yükümlüdürler.” hükmü,

“Hizmet sözleşmesi” başlıklı 12 nci maddesinde “(1) Her bir abone için toplam sistem maliyeti o aboneye verilen veya verilecek hizmete göre hesaplanır. Atıksu altyapı yönetimleri ve/veya evsel katı atık idareleri hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone karşılıklı sözleşme yapmakla yükümlüdürler.

(2) Sözleşme, abonenin ve/veya atık üreticisinin hangi hizmetlerden yararlandığını ve hangi tarife türü üzerinden ücretlendirileceğini tanımlar.” hükmü,

“Toplam sistem maliyeti” başlıklı 13 üncü maddesinde; “(1) Toplam sistem maliyeti, yatırımın finansal maliyeti, sistemin işletilmesi ve bakımı, sabit varlıkların amortisman maliyetleri, yönetim ve izleme giderleri, vergiler, kamulaştırma ve sistemin finansal sürdürülebilirliğini sağlayacak özkaynak getirisinden oluşan tam maliyeti içerir. Toplam sistem maliyeti, atıksu veya evsel katı atık sisteminin işletilmesi ve sürdürülebilirliği ile bağlantısı olmayan maliyetleri içermez.

(2) Ücret, 2464 sayılı Kanununun Mükerrer 44 üncü maddesi hükmü gereği alınan çevre temizlik vergisi, aynı Kanununun 87 nci maddesi uyarınca alınacak kanalizasyon harcamalarına katılma payı 2560 sayılı Kanununun 13 üncü maddesi uyarınca alınan kullanılmış suları uzaklaştırma bedelleri toplam sistem maliyetinden çıkartılarak belirlenir.” hükmü,

“Evsel katı atık sistemi süreçleri” başlıklı 15 inci maddesinde; “(1) Evsel katı atık idarelerinin toplam sistem maliyetinin hesaplanmasında esas alacağı temel bileşenler şunlardır:

- a) Toplama,
- b) Taşıma,
- c) Aktarma,
- ç) Geri kazanım (kompost, yakma gibi),
- d) Bertaraf (Düzenli depo sahasının kurulması, işletilmesi, kapatılması, kapatma sonrası bakım ve gözetim),
- e) Satış.” hükmü,

“Evsel katı atık hizmetleri için ücretlendirme” başlıklı 18 inci maddesinde “(1) Evsel katı atık hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esasları kullanılır. Bu esasların uygulanmasına yönelik detayları içeren ve tam maliyet esaslı tarifelerinin belirlenmesinde faydalanılabilecek usul ve esaslar Bakanlık tarafından Evsel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz adıyla Bakanlığın internet sayfasında yayımlanır.

(2) Evsel katı atık hizmetlerine ait ücretler belirlenirken, atık üreticisinin ürettiği atık miktarı aşağıdaki birimlerden biri veya birkaçı kullanılarak tespit edilebilir:

a) Atık ağırlığı,

b) Konteyner sayısı, konteyner hacmi, konteyner doluluk oranı ve atık toplama sıklığı,

c) Atık toplama aracı sayısı, araç hacmi, araç doluluk oranı ve atık toplama sıklığı,

ç) Atık üreticilerinin hanehalkı büyüklüğü, hastanelerde yatak sayısı, okullarda öğrenci sayısı gibi belirli özelliklerine göre belirlenebilecek sabit atık üretim değerleri.” hükmü,

“Evsel katı atık tarife türleri” başlıklı 20 nci maddesinde “(1) Evsel katı atık hizmetleri atık miktarı belirleme yöntemine göre aşağıda sayılan iki farklı tarife türü üzerinden ücretlendirilebilir:

a) 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre hesaplanmış ve değişken ücretlerden oluşan tarife,

b) Kirleten öder ilkesi dikkate alınarak ve 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre idareler tarafından hesaplanmış ve üretilen atık miktarını atık üreticilerinin etkileyemediği sabit tarifeler.

(2) Evsel katı atık idareleri her atık üreticisine sadece aldıkları hizmetlerin maliyetlerini dikkate alarak tarife belirlerler.” hükmü,

“Faturalandırma” başlıklı 22 nci maddesinde “(1) Atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirme yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılır.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde;

1. Evsel katı atık hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esaslarının dikkate alınacağı, evsel katı atık idarelerince hizmetten yararlanan veya yararlanacak her abone ile karşılıklı sözleşme yapılarak evsel katı atık hizmetlerine ilişkin ücretlerin müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden tahsil edilebileceği,

2. Ön ödemeli elektronik sayaç kullananlara, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinde karşılayanlara ve herhangi bir su aboneliği bulunmayan konutlara ve işyerlerine (çarşı, han, alışveriş merkezi vb. yerler içinde) ait evsel katı atık ücretlerinin, evsel katı atık hizmetlerinden yararlanan veya yararlanacak olan her evsel katı atık üretenler ile karşılıklı yapılan hizmet sözleşmesi kapsamında yetkili belediyenin karar organı tarafından belirlenecek periyotlarda su faturaları dışında müstakil olarak tahsil edilebileceği,

3. Katı atıkların toplanması, taşınması, yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetlerin yerine getirilmesi, bu amaçla tesisler kurulması, kurdurulması, işletilmesi veya işlettilmesi görev, yetki ve sorumluluğunun belediye sınırları içinde belediyeler uhdesinde bulunduğu, verilen tüm hizmetler karşılığında bu hizmetleri karşılayabilecek ücretlerin tam maliyet esaslı tarifelerinin belirlenmesi konusunda kirleten öder ilkesine aykırı olmamak, toplam sistem maliyetini karşılamak ve üretilen hizmetin maliyet bedelinin altında kalmamak şartıyla anılan hizmetleri sağlayan belediyelerin meclisleri tarafından ücretlerin tespit edilmesi ve ilgili belediyesince düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden veya diğer usullerle tahsil edilmesi gerektiği,

4. Büyükşehir olan illerde katı atıkların yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetlerin yerine getirilmesi, bu amaçla tesisler kurulması, kurdurulması, işletilmesi veya işlettilmesi görev, yetki ve sorumluluğunun büyükşehir belediyesinde; katı atıkların toplanması ve aktarma istasyonuna taşınması ile ilgili görev, yetki ve sorumluluğun ilçe belediyesinde olduğu, diğer taraftan sayılan hizmetler karşılığı Çevre Kanunu uyarınca tahsil edilen “katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti”nin tek bir ücret olduğundan su faturaları üzerinden tahsil edilecek katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücretinin, su ve kanalizasyon idareleri (SUKİ) tarafından su faturası kapsamında tahsil edilmesi ve nihai fatura bedeli içinde hesaplamaya esas unsurlardan birisi olması nedeniyle takibi ile tahsilatının ilgili SUKİ tarafından karşılanması gerektiği, diğer usullerle tahsil edilmesi

hususunda ise yapılacak sözleşme esasları uyarınca büyükşehir belediyelerince tahsilatın yapılması gerektiği,

Evsel katı atık ücretinin hesaplanmasına esas olan toplam sistem maliyetinin temel bileşenleri mezkûr Yönetmelik uyarınca toplama, taşıma, aktarma, geri kazanım (kompost, yakma gibi), bertaraf (düzenli depo sahasının kurulması, işletilmesi, kapatılması, kapatma sonrası bakım ve gözetim) ve satış olup büyükşehir belediyelerinin sistemi bir bütün olarak değerlendirip bileşenleri dâhil toplam sistem maliyetini bu duruma göre hesaplayarak tahsil etmesi gerektiği, ancak büyükşehir belediyelerinin fiilen yürütmediği hizmetlerle ilgili (toplama ve taşıma) maliyet girdilerini (personel, malzeme, yakıt, amortisman, kredi ödemeleri vb.) bilmesinin mümkün olmayacağından büyükşehir belediyelerinin, hizmeti fiilen yürüten ilgili ilçe belediyelerinden toplama ve taşıma temel bileşenleri için mezkûr Yönetmelik ve Kılavuz'a göre hesaplanacak maliyet bilgisini bir rapor olarak alabileceği, buna göre hesaplanarak tahsil edilecek ücretlerden her ilçe belediyesine toplama ve taşıma bedellerini aktarabileceği,

Değerlendirilmektedir.

Bilgilerini arz ederim.

Bakan a.
Genel Müdür